

Nietzsche: Mimo dobro a zlo

O PŘEDSUDECÍCH FILOSOFŮ

2

"Jak by mohlo něco vzniknout ze svého protikladu ? Například pravda z omylu ? Nebo vůle k pravdě z vůle ke klamu ? Nebo nesobecké jednání z prospěchářství ? Nebo čisté slunečné zření mudrce ze žádosti ? Takový vznik není možný ; a kdo o něm sní, je blázen, ba něco horšího ; věci nejvyšší hodnoty musí mít jiný, vlastní původ - z tohoto pomíjivého, svůdného, klamného malého světa, z této změti bludu a žádosti je nelze odvodit ! Spíše v lůně bytí, v nepomíjivém, ve skrytém bohu, ve ,věci o sobě' - tam musí spočívat jejich základ, a nikde jinde !" - Tento způsob usuzování představuje typický předpoklad, podle něhož je možno rozpoznat metafyziky všech dob ; tento způsob hodnocení stojí v pozadí všech jejich logických procedur ; kvůli této své "víře" usilují o své "vědění", o cosi, co na konci slavnostně pokřtí jako "pravdu". Základní vírou metafyziků je víra v protikladnost hodnot. Ani ty nejopatrnější z nich nenapadlo pochybovat už zde, na prahu, kde to však bylo nejnutnější : dokonce ani když se honosili "de omnibus dubitandum". Lze totiž pochybovat, za prvé, zda protiklady vůbec existují, a za druhé, zda lidová hodnocení a hodnotové protiklady, které metafyzikové stvrdili svou pečeti, nejsou jen hodnocení povrchní, jen jakési předběžné perspektivy, a navíc možná jen z určitého úhlu, snad zespodu, jakoby perspektivy žabí, abychom si vypůjčili výraz běžný malířům ? Při vší hodnotě, jež snad náleží pravému, pravdivému, nesobeckému : bylo by možné, že zdání, vůle ke klamu, sobectví a žádosti by se měla přisoudit hodnota pro veškerý život vyšší a zásadnější. Ba bylo by dokonce možné, že to, co tvoří hodnotu oněch dobrých a uctívaných věcí, spočívá právě v tom, že jsou podivuhodně spřízněny, spojeny a propleteny s oněmi špatnými, zdánlivě opačnými věcmi, ba dokonce jsou s nimi snad bytostně totožné. Snad ! - Kdo však je ochoten starat se o taková nebezpečná "snad" ! K tomu bude třeba vyčkat příchodu nového pokolení filosofů, takových, kteří mají jiný, obrácený vkus a sklon než ti dosavadní - filosofů nebezpečného "snad" v každém smyslu. - A se vší vážností prohlašuji : vidím takové nové filosofy přicházet.